

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Lojkáskové a soudců JUDr. Blaženy Škopkové a Mgr. Vladimíra Soukupa ve věci

žalobce: **Ing. M** **K**, narozený dne
bytem Z , B
zastoupený advokátem JUDr. Stanislavem Balíkem, PhDr.
sídlem Kolínská 13, 130 00 Praha 3

proti
žalovanému: **Ing. A** **B**, narozený dne
bytem F , P
zastoupený advokátem Mgr. Jiřím Urbánkem
sídlem Na Kozáčce 1289/7, 120 00 Praha 2

o ochraně osobnosti

o odvolání žalobce i žalovaného proti usnesení Okresního soudu Praha – západ ze dne 5. ledna 2019, č.j. 5 C 354/2018-24

takto:

- I. Usnesení soudu I. stupně se potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Ve shora označené věci soud I. stupně napadeným usnesením řízení zastavil (výrok I.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena Mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny ČR (výrok III.).
2. Podle odůvodnění tohoto usnesení se žalobce (žalobou podanou u soudu I. stupně dne 8. 10. 2018) domáhal, aby žalovanému bylo uloženo přednést na schůzi Poslanecké sněmovny následující po právní moci rozsudku omluvu tohoto znění: „*Omlouvám se panu M* **K** *za slova, vyřčená při zasedání Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 11. 7. 2018, že ,rozkrádal Ministerstvo obrany a zabil lidi cez padáky‘. Uvedené výroky o M* **K** *jsou nepravdivé.*“, a zaslat žalobci písemnou omluvu tohoto znění: „*Já, podepsaný Ing. A* **B** *, se tímto omlouvám panu M* **K** *, že jsem o jeho osobě sdělil veřejnosti formou svého vystoupení v Poslanecké sněmovně dne 11. 7. 2018, přenášeného v živém vysílání celoplošné televizní stanice ČT 24, že ,rozkrádal Ministerstvo obrany a zabil lidi cez padáky‘. Uvedené výroky o M* **K** *jsou nepravdivé.*“. Žalobce svoji žalobu odůvodnil tím, že výroky žalovaného, pronesené na schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 11. 7. 2018 (v rámci hlasování o důvěře vládě), jež byly živě vysílány celoplošným kanálem ČT 24 veřejnoprávní televize, považuje za nepravdivé a dehonestující. Těmito výroky byla žalobci způsobena újma v podobě zneuctění jeho osoby v očích veřejnosti. Žalovaný se tak podle přesvědčení žalobce dopustil neoprávněného zásahu do práva na ochranu jeho osobnosti a žalobce proto požaduje poskytnutí zadostiučinění formou písemné omluvy. Žalovaný proti žalobě vznesl námitku nedostatku své pasivní legitimace, neboť jeho projevy v parlamentu jsou chráněny poslaneckou imunitou (resp. indemitou). Jeho výroky měly navíc reálný základ a bezprostředně navazovaly na emotivní projev žalobce. Svoboda projevu účastníka parlamentní

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Kazetská

debaty musí podle názoru žalovaného požívat nejvyšší ochrany, žalobce má navíc možnost řešit spor disciplinárně.

3. Soud I. stupně vycházel ze zjištění učiněného ze žaloby a z písemného vyjádření žalovaného, že se spor týká výroků žalovaného (předsedy vlády České republiky a poslance Poslanecké sněmovny) pronesených na schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR vůči žalobci (poslanci Poslanecké sněmovny ČR). Poukázal na ust. § 103 občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“), podle něhož kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení), a vyložil, že jednou ze základních procesních podmínek řízení je pravomoc soudu. Soudní pravomocí je přitom třeba chápat zákonem dané oprávnění soudů, jako orgánů státu, rozhodovat otázky, které jim zákon svěřuje k rozhodování. Pravomoc soudu v civilním řízení je vázána na věci vymezené v ust. § 7 o.s.ř., tedy na spory a jiné právní věci soukromoprávní povahy, pokud nejsou tyto svěřeny do pravomoci jiného orgánu. Specifické postavení poslanců a senátorů upravuje Ústava České republiky. Její článek 27 upravuje trestní a přestupkovou imunitu členů Poslanecké sněmovny nebo Senátu, občanskoprávní odpovědnost těchto osob ústavou omezena není. Nicméně režim Poslanecké sněmovny je upraven zákonem č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, který obsahuje v ust. § 13 a násl. disciplinární řízení. Poslanec tedy podléhá disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak. Disciplinární řízení je svébytným odpovědnostním institutem, spjatým s potřebou zajistit dodržování předepsaných pravidel ve vnitro organizačních vztazích a jeho úkolem je dodržování kázně v Poslanecké sněmovně. V rámci toho je mu svěřeno také rozhodování o urážkách členů sněmovny. Projevy žalovaného učiněné v Poslanecké sněmovně (v souvislosti s jeho politickou činností) podléhají disciplinární pravomoci Sněmovny. Znalost prostředí a právní prostředky svěřené jednacím řádem Mandátovému a imunitnímu výboru umožňují prošetření sporu a rozhodnutí o disciplinárním opatření, včetně omluvy, které se žalobce domáhá.
4. Soud I. stupně uzavřel, že výroky ústavního činitele na půdě Poslanecké sněmovny nejsou kryty poslaneckou imunitou, nicméně posouzení jejich závažnosti a způsobilosti zasáhnout osobnost jiného ústavního činitele nespadá do pravomoci soudu, neboť ji zákon svěřuje do pravomoci jiného orgánu. Ochranu práv žalobce na půdě Poslanecké sněmovny zajišťuje zvláštní orgán Poslanecké sněmovny – Mandátový a imunitní výbor. Disciplinární řízení vedené tímto orgánem má v tomto případě přednost před řízením soudním. Tím je mimo jiné zajištěno, že pro stejné skutky neprobíhá více řízení před rozdílnými orgány. Rozhodování o disciplinární odpovědnosti žalovaného je tedy v kompetenci Poslanecké sněmovny a v souladu s principem autonomie výkonu státní moci a principu zdrženlivosti moci soudní není soud oprávněn do této kompetence zasahovat. Urážky mezi poslanci na půdě Parlamentu, včetně odstranění jejich následků jsou zákonem svěřeny do pravomoci jiného orgánu než soudu.
5. Protože nedostatek soudní pravomoci nelze odstranit, postupoval soud I. stupně podle ust. § 104 odst. 1 o.s.ř. a řízení zastavil s tím, že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena příslušnému orgánu k projednání.
6. O nákladech řízení rozhodl soud I. stupně podle ust. § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř.
7. Proti tomuto usnesení podali odvolání oba účastníci.
8. Žalobce svým odvoláním brojí proti všem výrokům napadeného usnesení a soudu I. stupně vytýká, že zastavil řízení s tím, že „urážky mezi poslanci na půdě Parlamentu, včetně odstranění jejich následků jsou zákonem svěřeny do pravomoci jiného orgánu než soudu“, ačkoliv sám připustil, že článkem 27 Ústavy ČR „je upravena tzv. trestní a přestupková imunita členů sněmovny nebo Senátu. Občanskoprávní odpovědnost těchto osob není ústavou omezena.“. Jinak řečeno, ač si byl soud I. stupně vědom, že občanskoprávní odpovědnost poslanců není omezena, dovodil, že není dána pravomoc soudu, ale pravomoc Mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny ČR. Tímto postupem žalobci odmítl spravedlnost (denegatio

iustitiae). Podle žalobce je především nutno vzít v úvahu, že žalobce měl na výběr mezi podáním návrhu podle ust. § 13 odst. 2, 4 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a podáním občanskoprávní žaloby na ochranu osobnosti. Mohl tak zvolit jednu z obou variant, případně i vzájemně se nevylučující varianty obě. Nelze přehlédnout, že žalobce je jednak poslancem, jednak občanem a subjektem občanskoprávních vztahů. Subjektivitu občana - poslance v občanskoprávních vztazích neomezuje ani Ústava ani normy podústavního práva, včetně občanského zákoníku. Ust. § 13 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny zužuje okruh osob, jejichž urážka může vést k zahájení disciplinárního řízení, na poslance, senátora, ústavního soudce nebo jinou osobu, která má oprávnění zúčastnit se schůze Sněmovny a jejich orgánů ze zákona. Z právního názoru soudu I. stupně vysloveného v napadeném usnesení lze dovodit, že pokud by slova o „zabití lidí cez padáky“ byla adresována jiné osobě, než těm, jež jsou taxativně vyjmenovány v ust. § 13 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny, nedostalo by se takové osobě žádné právní ochrany, neboť není nadána právem podat návrh na zahájení disciplinárního řízení a občanskoprávní žaloba na ochranu osobnosti by neměla průchod, přičemž v takovém případě by soud řízení „pouze“ zastavil, aniž by věc mohl komukoliv postoupit k projednání. Jednací řád Poslanecké sněmovny neobsahuje ustanovení, jež by zakládalo povinnost Mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny ČR projednat návrh podaný u soudu a soudem postoupený. Pokud by tak v terénu veřejného práva učinil, přisvojil by si pravomoc, jež mu nepřísluší. Žalobce záměrně zvolil cestu občanskoprávní, neboť disciplinární řízení, jehož výsledkem je veřejnoprávní sankce, je až ultima ratio. Ostatně i v jiných případech, kdy jsou v rámci např. vztahu mezi trestním a přestupkovým či disciplinárním nebo kárným řízením postupovány věci jedním orgánem k projednání druhému orgánu, se vždy jedná o postoupení v rámci veřejnoprávní odpovědnosti. Český právní řád nezná případ, že by civilní soud mohl postoupit k projednání civilní žaloby přestupkovému orgánu či orgánu činnému v trestním řízení tak, že by vyslovil nedostatek pravomoci soudu. Ad absurdum řečeno, zjistí-li soud z rozvodového návrhu, že manžel hrubě urážel a týral manželku, nezastaví rozvodové řízení a nepostoupí věc státnímu zástupci k podání obžaloby, ale provede rozvodové řízení a případně podá podnět k zahájení trestního stíhání.

9. Žalobce soudu I. stupně vytýká i to, že neřešil otázku případného kompetenčního konfliktu mezi soudem a Mandátovým a imunitním výborem Poslanecké sněmovny, který nemůže z povahy věci být jiným, než konfliktem negativním. Věc neprávne posoudil jen jako spor mezi dvěma poslanci, členy Poslanecké sněmovny ČR. Žalobce je sice poslancem, ale i běžným subjektem občanského práva v rovném postavení s ostatními subjekty občanského práva, totéž dvojediné postavení má i žalovaný. Smyslem čl. 27 Ústavy a ust. § 13 jednacího řádu Poslanecké sněmovny zajisté není privilegovat uraženého poslance potud, že na rozdíl od osoby neuvedené v § 13 odst. 2 jednacího řádu by měl možnost domáhat se ochrany před Mandátovým a imunitním výborem Poslanecké sněmovny, zatímco třetím nepriviligovaným osobám by nezbylo než přihlížet bez ochrany tomu, jak jsou uráženy a ponižovány. Nutno dodat, že dopad výroků žalovaného je daleko širší, než na půdě Poslanecké sněmovny, jeho nepravdivá tvrzení jsou způsobilá provázet žalobce po celý další život i v dobách, kdy již poslancem nebude. Soud I. stupně vyhodnotil výroky žalovaného jako urážku. Žalobce se však žalobou domáhá i části výroku, že „uvedené výroky o M. K. jsou nepravdivé“. Ochrana osobnosti, jíž se žalobce domáhá, je tak širší, než je dán rámcem urážky. Žalobou na ochranu osobnosti se lze domáhat omluvy i za výroky, které jsou nepravdivé, a to bez ohledu na jejich urážlivost v subjektivním slova smyslu. Disciplinární řízení proti poslanci je přitom explicitně možno vést pro výroky urážlivé, na rozdíl od civilního řízení o ochranu osobnosti nepochybně úspěšně i pro urážlivé hodnotící soudy.
10. Nakonec žalobce soudu I. stupně vytýká, že nedospěl k výroku napadeného usnesení prima vista, jak by tomu mělo být primárně při zkoumání podmínek řízení, což je patrné i z toho, že si vyžádal právnímu zástupci žalobce nedoručené vyjádření žalovaného.

11. Žalobce navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno a aby byla věc vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení.
12. Žalovaný svým odvoláním napadl toliko výrok III. usnesení soudu I. stupně a zopakoval svoji argumentaci použitou v jeho podání ze dne 17. 12. 2018 (vyjádření k žalobě) na podporu jeho přesvědčení, že smyslem čl. 27 odst. 2 Ústavy je vyloučit i občanskoprávní odpovědnost poslance za projevy ve sněmovně, s tím, že poslanec bude podléhat jen disciplinární pravomoci komory. Připustil, že v právní teorii není výklad tohoto ustanovení Ústavy ustálen. Poukázal na článek prof. Jana Kysely „K úvaze o rozšíření rozsahu poslanecké imunity. Parlamentní privilegia, rovnost před zákonem a role soudů“ zveřejněném v Právních rozhledech (11/2013), v němž autor poukazuje na vývoj v otázkách indemnity na Slovensku a přiklání se k výkladu, podle něhož jsou civilní žaloby za projevy poslanců či senátorů možné jak v Česku, tak i na Slovensku, byť ve shodě s JUDr. Janem Kudrnou, Ph.D. připouští, že jejich vyloučení pro parlamentní projevy by bylo obhajitelné. Žalovaný se však právě s poukazem na vývoj rozsahu indemnity na Slovensku domnívá, že občanskoprávní odpovědnost pro parlamentní projevy je v České republice i na Slovensku vyloučena. Slovenská Ústava totiž v čl. 78 odst. 1 původně stanovila: *„Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch poslanca nemožno stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne, poslanec podlieha len disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky.“*. Novelou Ústavy Slovenské republiky (ústavním zákonem č. 90/2001 Z.z.) byl čl. 78 Ústavy změněn tak, že znění odstavce 1 bylo: *„Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.“* a odstavce 2: *„Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky. Občianskoprávna zodpovednosť poslanca tým nie je dotknutá.“*. Ústavním zákonem č. 140/2004 Z.z. pak byla vypuštěna třetí věta čl. 78 odst. 2 Ústavy. Po této změně je znění ustanovení Ústavy Slovenské republiky upravující indemnitu poslanců za výroky pronesené v příslušné komoře v podstatě totožné se zněním čl. 27 odst. 2 Ústavy ČR, v případě Ústavy ČR je navíc užitím výrazu „jen“ zdůrazněno, že tato disciplinární pravomoc je výlučná (*„Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.“*). V návaznosti na uvedené žalovaný poukázal na rozhodnutí Ústavního soudu Slovenské republiky ze dne 11. 2. 2016, sp. zn. II. ÚS 146/2016, v němž se v bodě 36. mj. uvádí: *„... Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky; na tomto mieste je nutné uviesť, že na základe novely ústavy č. 140/2004 Z.z. nemožno poslanca brat' za výroky ani na občianskoprávnu zodpovednosť ...“*).
13. Pokud se jedná o právní praxi, žalovaný uvedl, že si není vědom, že by se k této otázce již vyjádřil Ústavní soud. S ohledem na jeho náleze ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 3018/14, v němž se k občanskoprávní odpovědnosti poslance za jeho projev učiněný v Poslanecké sněmovně odmítl vyjádřit (bod 23: *„V této souvislosti Ústavní soud dodává, že k tomu, zda čl. 27 odst. 2 Ústavy vylučuje i civilní žaloby vůči poslanci za jeho projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo v jejích orgánech, se Ústavní soud v této věci nevyjadřuje, neboť zodpovězení této otázky není pro projednávaný případ nezbytné.“*), se lze domnívat, že se touto otázkou doposud nezabýval. Přesto v uvedeném nálezu uvedl určitá východiska, která je nutné brát v potaz i v tomto sporu, zejména uvedl: *„Základní myšlenkou parlamentní imunity je poskytovat zvoleným zástupcům lidu určité záruky, aby tito zástupci mohli efektivně vykonávat svůj demokratický mandát, aniž by měli strach, že budou za své jednání pronásledováni, obtěžováni či jinak popotahováni ze strany moci výkonné, soudů či politických oponentů. Parlamentní imunita má dvě základní funkce – zajišťuje akceschopnost Parlamentu a zaručuje jeho členům možnost svobodně vyjádřit svůj názor. Tento dvojitý účel parlamentní imunity akceptuje i Evropský soud pro lidská práva, který opakovaně konstatoval, že parlamentní imunita sleduje ‚legitimní cíle ochrany svobody projevu na půdě parlamentu a zachování dělby moci mezi mocí zákonodárnou a mocí soudní‘. Současná literatura (...) a dokumenty některých mezinárodních organizací (...) kritizují příliš širokou parlamentní imunitu v některých zemích. Tato kritika ale směřuje primárně proti široké imunitě, indemnita je nadále považována za legitimní součást národních ústav. Pro její*

zachování hovoří čtyři základní argumenty: 1. parlamentní svoboda projevu je natolik zásadní, že požádá vyšší ochrany, než je standard poskytovaný čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy; 2. účelem indemnity je ochrana demokratického fungování Parlamentu, a nikoliv jednotlivce, což ospravedlňuje vyšší standard ochrany, než je ochrana poskytovaná svobodou projevu ve smyslu čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy, která je individuálním právem; 3. Indemnita poslanců je schopna zajistit účinnější ochranu než individuální právo na svobodu projevu a 4. čl. 17 Listiny ani čl. 10 Úmluvy nechrání poslance před zabíjením trestního stíhání, které samo o sobě může mít odrazující účinek na svobodu poslanců vyjádřit svůj názor a vykonávat svůj mandát v souladu s vůlí svých voličů (...). Z těchto čtyř argumentů vyplývá, že indemnita je stále nezbytná i přesto, že Listina a Úmluva zaručuje právo poslanců a senátorů na svobodu projevu. Jak již bylo zdůrazněno, smyslem indemnity je zachování svobodné a otevřené výměny názorů v nejvyšším debatním fóru v zemi, autonomie Parlamentu a ochrana opozice. Ústavní soud má tedy za to, že indemnitou ve smyslu čl. 27 odst. 2 Ústavy je chráněn projev bez ohledu na obsah. V této souvislosti Ústavní soud podotýká, že takový projev musí splnit další podmínky stanovené čl. 27 odst. 2 Ústavy, tj. musí mít přípustnou formu, musí být učiněn na jednom z „chráněných fór“ a musí směřovat alespoň vůči jednomu poslanci či senátorovi či osobě oprávněné účastnit se parlamentního jednání.“ V bodě 78 uvedeného nálezu Ústavní soud své závěry shrnuje tak, že: „Parlamentní imunita náleží Parlamentu jako celku, nikoli jeho členům. V případě indemnity je tedy chráněn primárně Parlament jako debatní fórum mezi poslanci a senátory, a nikoliv individuální svoboda projevu či osobní výsady jednotlivého poslance či senátora. K aktivaci indemnity poslanců a senátorů ve smyslu čl. 27 odst. 2 Ústavy proto musí být kumulativně splněny následující podmínky: 1. musí jít o sdělení informace nebo vyjádření názoru slovem, písmem, obrazem či jiným způsobem; 2. tento projev musí být učiněn na schůzi Poslanecké sněmovny či Senátu, jejich výborů, podvýborů či komisí včetně vyšetřovacích komisí anebo na společné schůzi Poslanecké sněmovny a Senátu či těchto orgánů a 3. tento projev učiněný při jednání komory či jejich orgánů nesmí směřovat výhradně navenek, tj. musí směřovat vůči dalším účastníkům parlamentní debaty v širším slova smyslu, kterými jsou poslanci, senátoři a jiné osoby, které mají právo se jednání komory či jejich orgánů účastnit (například prezident republiky či externí expert, jenž je členem komise komory Parlamentu).“ Nahlíženo na projev žalovaného podmínkami stanovenými Ústavním soudem pro vyloučení trestněprávní a správněprávní odpovědnosti poslanců za projevy v Poslanecké sněmovně, tyto podmínky splněny byly. Jednalo se o ústní projev, který byl učiněn na schůzi Poslanecké sněmovny (podle žalovaného lze řečnické Poslanecké sněmovny považovat za nejvýznamnější z „chráněných fór“) a tento projev byl směřován vůči přítomným poslancům.

14. Žalovaný poukázal též na důvodovou zprávu k čl. 27, v níž se uvádí: „Toto ustanovení upravuje poslaneckou imunitu. Ústava vychází z podstaty imunity, která původně vznikla jako ochrana zákonodárského sboru vůči panovníkovi a tento smysl přiměřeně neztratila dodnes. I nyní jde o to, aby imunita chránila celý Parlament, tedy jeho členy, aby mohli svobodně a v souladu se svým slibem nerušeně vykonávat svůj mandát. V žádném případě nejde o osobní beztrestnost nebo občanskou neodpovědnost poslanců jako jejich osobní výsady. Proto nelze poslance nebo senátora postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech. Odpovědnost za projevy poslanců nebo senátorů si řeší každá komora sama.“ Žalovaný z této důvodové zprávy dovozuje, že smyslem čl. 27 odst. 2 Ústavy bylo vyloučit i občanskoprávní odpovědnost poslance za projevy ve sněmovně, s tím, že poslanec bude podléhat jen disciplinární pravomoci komory.

15. V dalším žalovaný uvedl, že se shoduje se soudem I. stupně v tom, že zde nejsou podmínky pro projednání žaloby a řízení by mělo být z tohoto důvodu zastaveno. Nesouhlasí však s jeho závěrem, že výroky poslanců nejsou na půdě Poslanecké sněmovny kryty poslaneckou imunitou. Podle žalovaného je to právě poslanecká imunita (indemnita) upravená v čl. 27 odst. 2 Ústavy ČR, co by mělo být příčinou vedoucí k zastavení řízení. Byť žalovaný připouští, že znění čl. 27 odst. 2 Ústavy ČR není v tomto jednoznačné, je nutné je vykládat v kontextu s důvodovou zprávou, a zejména s ohledem na funkci poslanecké imunity. Jak uvádí JUDr. Jan Kudrna, Ph.D., není v podmínkách fungujícího právního státu potřeba ta složka parlamentní imunity, která slouží k ochraně zákonodárského sboru před účelovým zadržováním jeho členů; zachována však musí být ta její složka, která bude zárukou svobodné a v podstatě neomezené debaty v nejvýznamnějším fóru státu. Poslanci by při debatě na půdě Poslanecké sněmovny neměli být

svázání obavou nejen z trestně právního postihu, ale ani z případného popotahování po soudech, zejména ze strany svých politických protivníků. Zároveň funkce poslanecké imunity sleduje i zachování dělby moci mezi mocí zákonodárnou a mocí soudní.

16. Žalovaný se se žalobcem ztotožňuje jen v tom, že soud I. stupně neměl věc postupovat Mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny ČR. I žalovaný je přesvědčen, že soudu toto nepřísluší, když zahájení disciplinárního řízení je upraveno v ust. § 13 odst. 4 jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Z tohoto důvodu se do výroku III. usnesení soudu I. stupně odvolal a odvolacímu soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí v tomto výroku zrušil a ve zbývajících částech aby je potvrdil.
17. Krajský soud v Praze jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že obě odvolání byla podána proti nepravomocnému usnesení okresního soudu oprávněnými osobami (účastníky řízení) v zákonné lhůtě (§ 204 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (§ 201, § 202 a contrario o.s.ř.), přezkoumal bez nařízeného odvolacího jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o.s.ř.) napadené usnesení soudu I. stupně v rozsahu uvedeném v ust. § 212 věta první o.s.ř., a to toliko z hlediska správnosti důvodů, na kterých je prvostupňové usnesení založeno (§ 212a odst. 6 o.s.ř.), jakož i řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo (§ 212 odst. 5 o.s.ř.) a dospěl k závěru, že odvolání nejsou důvodná.
18. Podle ust. § 103 kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).
19. Podle ust. § 104 odst. 1 o.s.ř. jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.
20. Podle ust. § 104 odst. 2 o.s.ř. jde-li o nedostatek podmínky řízení, který lze odstranit, učiní soud k tomu vhodná opatření. Přitom zpravidla může pokračovat v řízení, ale nesmí rozhodnout o věci samé. Nezdáří-li se nedostatek podmínky řízení odstranit, řízení zastaví.
21. Podle ust. § 7 odst. 1 o.s.ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.
22. Podle ust. § 13 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (dále jen „JŘ“) disciplinární řízení lze zavést proti poslanci, který svým projevem učiněným ve Sněmovně nebo v Senátu nebo v jejich orgánech urazí poslance, senátora, ústavního soudce nebo jinou osobu, která má oprávnění zúčastnit se schůze Sněmovny a jejich orgánů ze zákona.
23. Podle ust. § 13 odst. 4 JŘ mandátový a imunitní výbor zahájí disciplinární řízení o disciplinárním provinění uvedeném v odstavci 1 na návrh předsedy Sněmovny nebo z vlastního podnětu, o disciplinárním provinění uvedeném v odstavci 2 na návrh uraženého a o přestupku podle odstavce 3 na základě postoupení věci příslušným orgánem podle zvláštního právního předpisu.
24. Podle ust. § 14 odst. 1 JŘ mandátový a imunitní výbor provede v rámci disciplinárního řízení nutná šetření a poslanci, proti němuž se disciplinární řízení vede, poskytne možnost, aby se vyjádřil a obhájil. Po provedeném šetření rozhodne o uložení disciplinárního opatření nebo řízení zastaví.
25. Podle ust. § 14 odst. 3 JŘ poslanec má právo být zastupován při disciplinárním řízení jiným poslancem nebo advokátem.
26. Podle ust. § 14 odst. 4 JŘ o námitce podjatosti rozhodne organizační výbor, který může přikázat věc jinému výboru.

27. Podle ust. § 14 odst. 5 JŘ z jednání výboru, který vede disciplinární řízení, jsou vyloučeni jeho členové, jichž se disciplinární řízení týká.
28. Podle ust. § 15 odst. 1 JŘ za disciplinární provinění podle § 13 odst. 1 a 2 lze poslanci uložit povinnost omluvit se za nevhodný výrok ve stanovené lhůtě a stanoveným způsobem nebo uložit pokutu až do výše jednoho měsíčního platu poslance.
29. Podle ust. § 15 odst. 3 JŘ lhůta a způsob omluvy podle odstavce 1 se uvede ve výroku rozhodnutí, kterým se ukládá disciplinární opatření.
30. Podle ust. § 16 odst. 1 JŘ proti rozhodnutí příslušného výboru v disciplinárním řízení má poslanec, proti němuž se disciplinární řízení vede, právo odvolat se ke Sněmovně do 15 dnů od doručení písemného rozhodnutí.
31. Podle ust. § 16 odst. 2 JŘ sněmovna k odvolání poslance po rozpravě rozhodne, že disciplinární opatření potvrzuje, mění nebo zrušuje a řízení zastavuje, nebo zrušuje a věc vrací k dalšímu řízení.
32. Podle ust. § 17 JŘ jestliže se poslanec, kterému bylo uloženo disciplinární opatření omluvit se podle § 15 odst. 1, ve stanovené lhůtě a stanoveným způsobem neomluví, výbor, který disciplinární řízení vedl, rozhodne o vhodném způsobu uveřejnění disciplinárního rozhodnutí nebo poslanci uloží pokutu až do výše jeho jednoho měsíčního platu.
33. Podmínky řízení ve smyslu ust. § 103 o.s.ř. jsou takové podmínky, za nichž soud může rozhodnout ve věci samé. Jsou tedy předpokladem, aby soud vůbec mohl věc meritorně zkoumat a rozhodnout. Za podmínky řízení se považuje existence návrhu na zahájení řízení či usnesení soudu o zahájení řízení, podmínky týkající se účastníka řízení (způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, popřípadě nutnost být zastoupen včetně náležitostí řádné plné moci), podmínky na straně soudu (pravomoc a dělená pravomoc /musí předcházet jiné řízení/, věcná, místní a funkční příslušnost, obsazení soudu, zda rozhodnutí nezávisí na otázce, kterou soud není oprávněn v daném řízení řešit, zda se nejedná o věc správního soudnictví), a další podmínky (neexistence rozhodčí smlouvy, neexistence překážky zahájeného řízení /litispendence/, neexistence překážky věci rozsouzené /res iudicata/). Soud je povinen ex officio kdykoli za řízení (i v průběhu odvolacího a dovolacího) zkoumat, zda jsou či nejsou splněny podmínky řízení. To neplatí u místní příslušnosti, jejíž zkoumání je koncentrováno na začátek řízení a poté je její nedostatek zhojen. Pokud soud zjistí nedostatek některé z podmínek řízení, zabývá se tím, zda se jedná o neodstranitelný nedostatek vedoucí k zastavení řízení anebo odstranitelný nedostatek, kdy soud činí vhodná opatření k jeho odstranění.
34. Neodstranitelný nedostatek podmínky řízení vede vždy k zastavení řízení. V případě, že věc nespadá do pravomoci soudů, soud řízení sice zastaví, avšak zároveň je povinen rozhodnout, kterému příslušnému orgánu věc postoupí (s výjimkou případu, kdy věc spadá do pravomoci zahraničních soudů); jinak by došlo k odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae) – srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 2. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2498/99. Právní účinky spojené s podáním takového návrhu zůstávají zachovány, což znamená, že zde návrh je, takže se nemusí podávat nový, a že se na tento návrh hledí tak, jako by byl podán v den doručení žaloby soudu.
35. Pravomoc je oprávněním daným zákonem zpravidla státním orgánům k tomu, aby způsobem zákonem stanoveným vykonávaly veřejnou moc. Pravomoc civilních soudů se po věcné stránce vztahuje na věci vypočtené v ust. § 7 o.s.ř. a současně vyjadřuje nejen poměr k pravomoci jiných orgánů České republiky, ale i ve vztahu k dalším státům a jejich orgánům. Při výkonu své pravomoci nesmí soud překročit rámec vymezený občanským soudním řádem. Nemůže proto jednat a rozhodnout o otázkách, které do takového rámce nespádají, a to ani jedná-li se o otázky dílčí, a ani v případě, že by se účastníci na pravomoci soudu dohodli. Pokud by soud rozhodl, aniž by měl pravomoc tak učinit, jednalo by se o vadu rozhodnutí, která by sama o sobě, bez nutnosti využití opravných prostředků, bránila nastoupení jeho právních účinků.

36. V případě, že by orgán, kterému byla věc po zastavení řízení z důvodu nedostatku soudní pravomoci, s postoupením věci nesouhlasil, má možnost podat návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu, o němž rozhoduje zvláštní senát Nejvyššího soudu ČR. Podle ust. § 3 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, může návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu podat i účastník řízení ve věci, v níž se otázka pravomoci vydat rozhodnutí stala spornou.
37. Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny obsahuje v ust. § 13 až § 18 soubor hmotněprávních i procesních norem upravujících jako zcela „svébytný odpovědnostní institut“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 3 As 11/2012) disciplinární řízení proti poslancům Poslanecké sněmovny ČR. Jednou ze skutkových podstat, kterou řeší disciplinární řízení, jsou urážky, kterých se dopustí poslanec vůči osobám vyjmenovaných v ust. § 13 odst. 2 JŘ, tedy mj. vůči jinému poslanci. Pokud se urážka týká jiných osob, není možno disciplinární řízení konat. Jednací řád Poslanecké sněmovny pojem „urazí“ blíže nedefinuje, výklad tohoto pojmu je tedy v autonomní kompetenci Sněmovny. Úprava disciplinárního řízení obsahuje procesní pravidla projednání takové urážky a rozhodnutí o ní včetně sankcí, kterými může být podle ust. § 15 odst. 1 JŘ omluva či pokuta.
38. Ze žalobních tvrzení vyplývá, že v projednávané věci se jedná o spor mezi dvěma poslanci Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, který se týká výroků jednoho poslance (a zároveň předsedy vlády) pronesených na adresu druhého poslance na schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z jejího řečniště v rámci hlasování o důvěře vládě, za které adresát výroků požaduje omluvu, neboť se jimi cítí být uražen.
39. Odvolacímu soudu byla k odvolacímu přezkumu předestřena otázka, zda je pro rozhodnutí o nároku žalobce na omluvu za sporné výroky žalovaného dána pravomoc soudu ve smyslu ust. § 7 odst. 1 o.s.ř. nebo zda byla zvláštním zákonem svěřena jinému orgánu.
40. Ze skutkového vymezení sporu je zřejmé, že se jedná o situaci předvídanou ustanovením § 13 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Jak již bylo vyloženo shora, obsahuje tento zákon svébytnou úpravu tzv. disciplinárního řízení proti poslancům Poslanecké sněmovny obsahující jak hmotněprávní normy, tak normy procesní. Uvedený zákon tedy svěřuje, mimo jiné, pravomoc projednat a rozhodnout spor mezi poslanci (či poslancem a dalšími osobami vyjmenovanými v ust. § 13 odst. 2 JŘ) vzniklý z urážlivého projevu poslance na adresu jiného poslance (další osoby vyjmenované v ust. § 13 odst. 2 JŘ), došlo-li k takovému projevu ve Sněmovně nebo v Senátu.
41. Nelze souhlasit se žalobcem, že měl na výběr, zda podá návrh u Mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny či u civilního soudu, neboť taková „na výběr daná“ pravomoc nemá oporu v žádném procesním předpisu. Žalobci lze přisvědčit, že kromě toho, že je poslancem, vstupuje i do běžných občanskoprávních vztahů jako subjekt občanského práva, v posuzovaném sporu však vystupuje v pozici poslance, který se cítí být uražen projevem jiného poslance učiněným v Poslanecké sněmovně.
42. Argumentace žalobce dovozující, že pokud by sporné výroky byly adresovány osobě, která není vyjmenována v ust. § 13 odst. 2 JŘ, nedostalo by se jí žádné právní ochrany, je podle odvolacího soudu nepřijatelná, neboť na tento případ se citované ustanovení nevztahuje, nebyla by tedy dána pravomoc jinému orgánu, a proto by k projednání sporu mezi poslancem takovou další osobou byla dána soudní pravomoc podle ust. § 7 o.s.ř.
43. Poukaz žalobce na skutečnost, že jednací řád Poslanecké sněmovny neobsahuje ustanovení, jež by zakládalo povinnost Mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny ČR projednat návrh podaný u soudu a soudem postoupený, nemůže nic změnit na tom, že ust. § 104 odst. 2 o.s.ř. soudu ukládá povinnost, zastavuje-li řízení z důvodu nedostatku své pravomoci, věc po právní moci usnesení o zastavení řízení postoupit příslušnému orgánu, přičemž orgán, kterému

byla věc postoupena, se může postoupení bránit návrhem na zahájení řízení o kompetenčním sporu podle zákona č. 131/2002 Sb. Takový návrh ostatně může podle ust. § 3 odst. 2 citovaného zákona podat i sám žalobce. Podle ust. § 2 odst. 1 uvedeného zákona o kompetenčním sporu rozhoduje o něm zvláštní senát složený ze tří soudců Nejvyššího soudu a tří soudců Nejvyššího správního soudu, rozhodně jej nemůže řešit soud I. stupně, jak se mylně domnívá žalobce.

44. Případně není rovněž přirování žalobcem namítaného postupu soudu I. stupně k situaci, kdy by soud po zjištění z rozvodového návrhu, že manžel hrubě urážel a týral manželku, rozvodové řízení zastavil a věc postoupil státnímu zástupci k podání obžaloby.
45. Přisvědčit nelze ani námitce žalobce vytýkající soudu I. stupně, že „nedospěl k výroku napadeného usnesení prima vista, jak by tomu mělo být primárně při zkoumání podmínek řízení“, neboť, jak bylo vyloženo výše, podmínky řízení zkoumá soud kdykoli za řízení, dokonce i ve stadiu řízení odvolacího či dovolacího, jejich zkoumání se (s výjimkou zkoumání místní příslušnosti) nekonzcentruje jen do určitého stadia řízení.
46. Lze tedy uzavřít, že pravomoc projednat a rozhodnout spor mezi poslanci (či poslancem a dalšími osobami vyjmenovanými v ust. § 13 odst. 2 JŘ) vzniklý z urážlivého projevu poslance na adresu jiného poslance (další osoby vyjmenované v ust. § 13 odst. 2 JŘ), došlo-li k takovému projevu ve Sněmovně nebo v Senátu, byla zákonem výslovně svěřena jinému orgánu, konkrétně Mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny ČR.
47. Soud I. stupně proto správně posoudil, že v projednávané věci je dán nedostatek pravomoci soudu podle ust. § 7 odst. 1 o.s.ř., který zakládá neodstranitelný nedostatek podmínky řízení podle ust. § 104 odst. 1 o.s.ř., což je důvodem pro zastavení řízení.
48. Soud I. stupně rovněž postupoval zcela v souladu s ust. § 104 odst. 1 věty druhé o.s.ř., pokud rozhodl o postoupení věci příslušnému orgánu, tedy Mandátovému a imunitnímu výboru Poslanecké sněmovny ČR. Proto je nutno odmítnout rovněž odvolací námitku žalovaného založenou na tvrzení, že takový postup soudu nepřísluší, když naopak zákon soudu takový postup výslovně ukládá.
49. Z výše uvedených důvodů odvolací soud podle ust. § 219 o.s.ř. usnesení soudu I. stupně potvrdil, včetně výroku o nákladech řízení, který byl shledán souladným s ust. § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř., když ani odvolací soud neshledal žádný důvod pro použití ust. § 146 odst. 2 o.s.ř.
50. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 o.s.ř. za situace, kdy ani jeden z účastníků nebyl se svým odvoláním zcela úspěšný.

Poučení:

Proti tomuto usnesení je dovolání přípustné za předpokladu, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak; přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Praha 4. dubna 2019

JUDr. Hana Lojkásková, v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Kazetská